

Autor: Igor Pavlov.
Licence: freeware.
Jazyk: čeština.
Rubrika na CD: Obsah CD / Archivátory.
www.7-zip.org/cs

Jak zmenšit velikost souborů

Pokud posíláte po internetu větší objemy souborů nebo uchováváte na disku větší množství dat, s nimiž běžně nepracujete, mohlo by se hodit tyto soubory zmenšit a/nebo z nich vytvořit pouze jeden soubor.

KOMPRIMACE – K ČEMU SLOUŽÍ?

Komprimace (někdy také **archivace, balení, stlačování, pakování, zipování**) slouží k zmenšení objemu dat (**obr. 1**). Toho se (zjednodušeně řečeno) dosahuje dvěma různými způsoby: Buď nahrazováním stejných částí dat odkazy (tzv. **bezztrátová komprimace**), nebo vynecháním nepotřebných dat, například neslyšitelných zvuků u hudby (tzv. **ztrátová komprimace**). Zajímavou (vedlejší) schopností komprimace je také to, že vytvořený archiv může obsahovat neomezeně mnoho souborů. A s jedním velkým souborem se pracuje vždy výrazně rychleji než s mnoha malými.

7-Zip	5 775 428
7-zip.zip	172 812

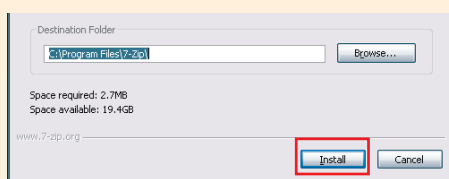
▲ Obr. 1. Porovnání velikosti komprimovaných a nekomprimovaných souborů (podklady pro tento článek).

Program popisovaný v tomto článku slouží ke komprimaci bezztrátové – umí z libovolných dat vytvořit **komprimovaný soubor (archiv)** a zároveň z existujícího archivu dostat zpět původní data (mluvíme o takzvané **dekomprimaci, resp. o rozbalování**).

INSTALACE PROGRAMU

Program 7-Zip získáte zdarma na adrese uvedené v rámečku v pravém horního rohu této stránky a samozřejmě jej naleznete i na příloženém PPK CD (rubrika **Obsah CD / Archivátory**). Instalace programu je velmi jednoduchá (**obr. 2**). Pouze klikněte na tlačítko

▼ Obr. 2. V instalačním okně klikněte na tlačítko **Install**.

Install a posléze na tlačítko **Finish**. Nedejte se odradit anglickým rozhraním – program sám již komunikuje česky.

Program 7-Zip spusíte pomocí zástupce v nabídce Start. Pokud se program nezobrazí rovnou v českém rozhraní, otevřete okno **Tools/Options** a na kartě **Language** vyberte ze stejnojmenné roletové nabídky položku **Czech (Čeština)**. Potom svou volbu potvrďte kliknutím na **OK**.

FORMÁTY KOMPRIMACE

Existuje mnoho různých postupů, jak data komprimovat. Tyto postupy jsou reprezentovány jednotlivými formáty archivů a bývá zvykem, že program pro práci s archivy umí vytvářet i otevírat archivy zpracované v různých formátech. Program 7-Zip umí vytvářet a otevírat archivy typu 7z, ZIP, GZIP, BZIP2 a TAR a dále umí otevírat (nikoliv už ale vytvářet) archivy typu RAR, CAB, ARJ, LZH, CHM, Z, CPIO, RPM a DEB. Pro běžnou práci s archivy tato nabídka formátů dostačuje.

HLAVNÍ OKNO PROGRAMU

Horní část okna programu (**obr. 3**) obsahuje několik výstižně pojmenovaných tlačítek. Pod nimi je tlačítko pro přechod o složku výš a adresářová cesta pro právě zobrazenou složku. Většinu okna zabírá výpis obsahu tohoto adresáře – dvojitým klikáním na jednotlivé složky se lze pohybovat hlouběji do adresářové struktury. Nabídka **Zobrazit** umožňuje měnit různé způsoby zobrazení tohoto výpisu. Jednotlivé možnosti znáte dobře z Windows: **Velké ikony, Malé ikony, Seznam a Podrobnosti**. Další čtyři příkazy z nabídky **Zobrazit**, tedy **Název, Typ, Upraven** a **Velikost**, řadí tento výpis vstoupně podle vybraného kritéria. (Sestupné řazení se aktivuje dvojitým použitím některého z příkazů.)

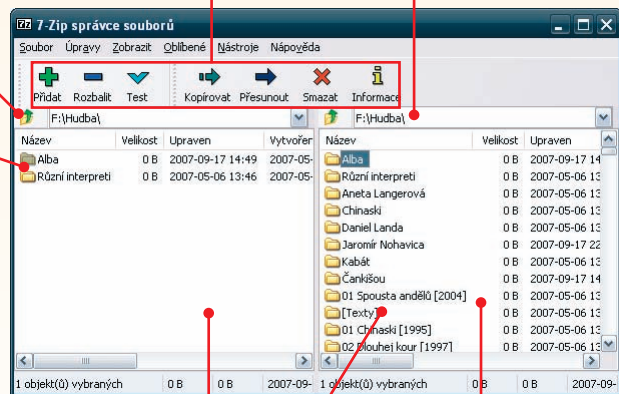
Nabídka **Zobrazit** obsahuje však ještě přinejmenším dvě velmi zajímavé a užitečné volby. Možnost **2 panely** přepne program do rozhraní se dvěma výpisy souborů. Přesně tak, jak to znáte ze správů souborů. Koneckonců díky příkazům **Otevřít, Upravit, Přejmenovat, Kopírovat do..., Přesunout do..., Smazat, Vytvořit složku** a **Vytvořit soubor** z nabídky **Soubor** (a díky adekvátním tlačítkům na

nástrojové liště) lze program 7-Zip využít i jako jednoduchý správce souborů. Dalším zajímavým příkazem v menu **Zobrazit** je **Flat View**. Tento typ zobrazení jakoby ignoruje

▼ Obr. 3. Hlavní okno programu.

Přechod o adresář výš.
 Výpis vybraného adresáře.

Nástrojová lišta.
 Cesta k aktuálně zobrazenému adresáři.

Při zobrazení dvou panelů lze program využít i jako jednoduchý správce souborů.

FlatView ignoruje stromovou strukturu a zobrazuje všechny soubory a složky pohromadě.

KDY (NE)POUŽÍT KOMPRIMACI?

Zabalit soubory do archivu je vhodné ve chvíli, kdy s nimi již nechcete pracovat, ale chcete je uchovat. Zmenší se tím zabrané místo, a navíc se zrychlí práce jednotlivými soubory, na niž jsou tyto soubory uloženy. Druhým vhodným místem k použití je přenos těchto souborů – zejména pokud posíláte data po internetu, je přenos jednoho většího souboru výrazně rychlejší než přenos desítek souborů malých.

Naopak nemá cenu komprimovat ty soubory, s nimiž neustále pracujete (jejich neustálé rozbalování a balení pouze zdržuje), ani ty soubory, které již jednou komprimovány jsou (dalšího snížení velikosti už nedosáhnete). Nezapomeňte však, že komprimované jsou i jiné soubory než archivy – ztrátová komprimace se běžně používá u obrázků (fotografií), zvuku (hudby) a videa (filmů).

stromovou strukturu adresářů – všechny libovolně hluboko vnořené soubory i složky ukazuje takovým způsobem, jako by byly v jed-

nom adresáři. To může být velmi užitečné při výběru souborů.

VYTVOŘENÍ ARCHIVU

Před vytvořením archivu je nejdříve třeba vybrat, které soubory a složky se mají komprimovat. To lze provést buď podržením klávesy **Ctrl** a klikáním levým tlačítkem myši, nebo výběrem některých příkazů z nabídky **Úpravy**. Můžete použít příkazy **Vybrat vše**, **Odvybrat vše**, **Invertovat výběr** (změnit vybrané soubory na nevybrané a naopak), **Vybrat** nebo **Odvybrat** (týká se souborů/složek odpovídajících zadané masce – viz rámeček) a konečně **Vybrat / Odvybrat podle typu** (označení/odznačení souborů stejného typu, jako je ten soubor, nad nímž je právě kurzor).

Jsou-li soubory ke komprimaci již vybrány, klikněte na tlačítko **Přidat**. V otevřeném okně (**obr. 4**) můžete v kolonce **Archiv** změnit název vytvářeného komprimovaného souboru. Pokud chcete do již existujícího archivu nějaké soubory přidat, naleznete tento archiv na disku pomocí tlačítka s třemi tečkami a vyberte si také příslušný **mod aktualizace** (viz rámeček).

Nejdůležitějším nastavením je **formát archivu**. Na výběr máte z několika možností, doporučujeme však používat pouze dvě – a to **7z** (vlastní, velmi účinný formát programu 7-Zip)

a **Zip** (nejběžněji používaný formát archivů). Budete-li komprimovaný soubor předávat někomu dalšímu, zvolte sice méně účinný, ale velmi široce rozšířený formát **ZIP**. Na archivy pro vlastní potřebu je lepší využít modernější a účinnější formát **7-Zip**.

Roletové menu **Úroveň komprese** udává, do jaké míry bude soubor komprimován, a tedy jak bude ve výsledku velký. Se zvyšující se úrovní komprese samozřejmě může razantně klesnout výsledný objem dat, ale zároveň se o hodně zvýší zátěž počítače (a to i při rozbalování archivu!). Pod dalšími třemi roletovými menu (těch si nemusíte všimnout) můžete sledovat, jaké nároky na počítač použitím jednotlivých možností vzniknou. Jednoduše tak zjistíte, jestli daná úroveň komprese už není nad síly vašeho PC.

MASKA PRO VÝBĚR

Maska reprezentuje jméno těch souborů, které chcete označit. Znak hvězdička (*) přitom nahrazuje libovolný počet jiných znaků. Kupříkladu všechny soubory s příponou **.doc** označíte pomocí masky ***.doc**, všechny soubory/složky obsahující v názvu slovo **pes** vyberete pomocí masky ***pes*** a všechny soubory začínající na písmeno **K** a mající příponu **.xls** označíte maskou **k*.xls**. (Na velikost písmen se v masce nebere ohled.)

Obsah vytvářeného archivu můžete chránit před otevřením cizí osobou zadáním **hesla**. Eventuálně lze i **zakódovat názvy souborů**. (V archivu chráněném heslem jsou totiž standardně vidět názvy obsažených souborů.)

Často se také používá **rozdělení archivu na části**. Pravda je, že s moderními velkokapacitními médii tato schopnost už téměř ztratila smysl, ale přece jen se občas hodit může. Po provedení všech nastavení spusťte komprimaci kliknutím na tlačítko **OK**.

MODY AKTUALIZACE

Přidat a nahradit soubory – soubory, jež v archivu nejsou, se přidají a soubory, jež v archivu jsou, se nahradí vybranými.

Aktualizovat a přidat soubory – soubory, jež v archivu nejsou, se přidají a soubory, jež v archivu jsou, se nahradí vybranými soubory jen v případě, že v archivu je starší verze. (Stejně se chová i **mod Synchronizovat soubory**.)

Aktualizovat existující soubory – soubory, jež v archivu jsou, se nahradí vybranými soubory jen v případě, že v archivu je starší verze. Žádné nové soubory se do archivu nepřidají.

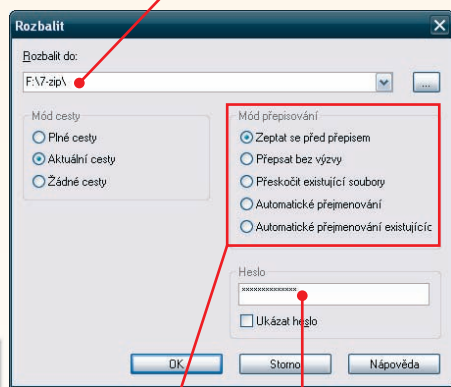
ROZBALENÍ ARCHIVU

Program 7-Zip umí s podporovanými archivy (viz rámeček na první straně návodu) pracovat stejně jako s běžnými složkami. Stačí je tedy v hlavním okně nalistovat, dvojitým kliknutím otevřít (**obr. 5**) a soubory zkopírovat/přesunout mimo archiv.

Máte však k dispozici i průvodce rozbalením archivu. Je-li kurzor

Název	Velikost	Zabalená velikost
Clanek.doc	52 K	12 K
obr_01.bmp	23 K	1263 B
obr_02.bmp	580 K	13 K
obr_02_popi...	580 K	16 K
obr_03.bmp	840 K	27 K

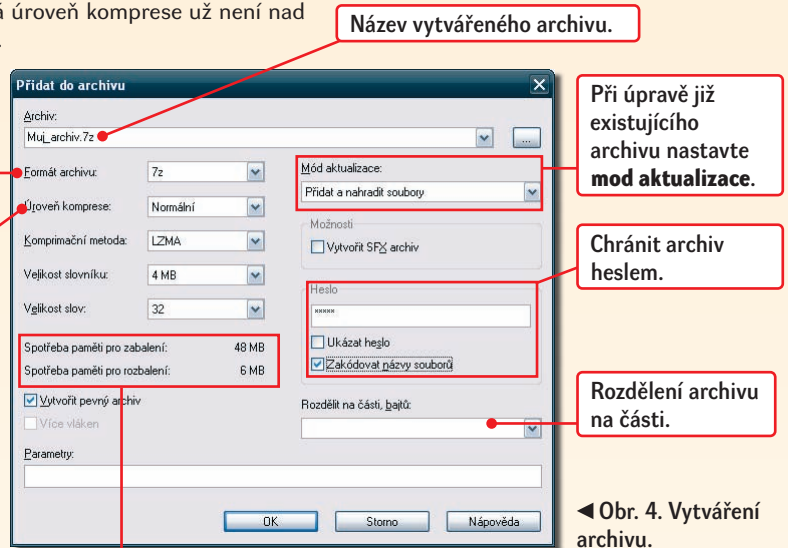
▲ **Obr. 5.** S archivy lze v programu pracovat jako s běžnými složkami.

Nastavení přepisování.

Heslo pro přístup, je-li vyžadováno.

▲ **Obr. 6.** Rozbalení archivu.

Typ vytvářeného archivu.

Úroveň komprese.

Název vytvářeného archivu.

Při úpravě již existujícího archivu nastavte **mod aktualizace**.

Chránit archiv heslem.

Rozdělení archivu na části.

◀ **Obr. 4.** Vytváření archivu.

NĚKOLIK TRIKŮ NA ZÁVĚR

► Častěji používané složky je nanejvýš vhodné přidat do složky **Oblíbené**, a to pomocí příkazu **Oblíbené / Přidat složku do oblíbených jako / Záložka #**. Můžete pak k nim snadno přistupovat ve stejnojmenném menu nebo pomocí klávesové zkratky **Alt + #**, kde místo znaku **#** je číslo příslušné záložky.

► Podporované archivy lze s programem 7-Zip asociovat (tedy nastavit, že po dvojitým kliknutí se budou otevírat právě v něm). Příslušné nastavení je na kartě **Systém** v okně, které otevřete příkazem **Nástroje/Možnosti**.

► 7-Zip přidá svoje menu do (místní) nabídky otevřené kliknutím pravým tlačítkem na libovolný soubor. Díky tomu můžete pracovat s archivy přímo z okna systému – bez nutnosti spouštět 7-Zip a vyhledávat v něm příslušné soubory a složky.

umístěn nad nějakým archivem, klikněte na tlačítko **Rozbalit** a v zobrazeném okně (**obr. 6**) proveďte některou komprimaci nastavení. Vhodné je např. změnit cílovou složku – k tomu slouží tlačítko s třemi tečkami. Dále můžete určit **mod přepisování**, případně zadat **heslo**, je-li vyžadováno. Po kliknutí na **OK** se archiv rozbalí. ■ **aha**